

Hässleholms kommun
kommunen@hassleholm.se

2023-03-10

1 (22)

Dnr-2022:11458

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Vannarödsskolan 6 - 9 i Hässleholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Vannarödsskolan 6 - 9 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Vannarödsskolan 6 -9 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn systematiskt leder och styr jämställdhetsarbetet på skolan samt följer upp att skolans jämställdhetsuppdrag finns med i undervisningen, tillsammans med skolans övriga värdegrundsuppdrag.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver söka relevanta förklaringar till eventuella skillnader och avvikelser i betygssättningen samt sätta in konkreta åtgärder i de fall rektorn identifierar sådana.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **6 september 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:11458) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Vannarödsskolan 6 - 9 leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Granskningen visar att rektorn följer upp elevernas kunskapsresultat och undervisningens genomförande på flera olika sätt och att rektorns analys ger vissa förklaringar till

resultaten. Granskningen visar vidare att rektorn fördelar resurser och genomför utvecklingsåtgärder för att möta de behov som finns på skolan. Dessutom visar granskningen att rektorn leder och organiserar arbetet på skolan i enlighet med skolans uppdrag. Däremot framkommer i granskningen att rektorn inte leder något metodiskt arbete kring jämställdhet.

Uppföljning av kunskapsresultat och av undervisningen

Granskningen visar att rektorn följer upp elevernas kunskapsresultat. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att de tittar på elevernas kunskapsresultat och meritvärden utifrån framförallt perspektiven årskurser, ämnen och kön. Rektorn och representanter för elevhälsan berättar att elevernas resultat också följs upp vid mitterminskonferenser. Även elevernas eventuella frånvaro beaktas vid uppföljningar och analys. I inskickad dokumentation skriver rektorn att antalet elever som uppnått alla kunskapskrav varit sjunkande från läsåret 2018/2019. I underlagen ingår även att lärarna på direktiv från rektorn har gjort enskilda analyser och diskuterat i arbetslag för att identifiera framgångsfaktorer för en bättre måluppfyllelse, bland annat med hänsyn till perspektivet kön.

Granskningen visar att rektorn följer upp undervisningen på flera olika sätt. Av inskickad dokumentation samt intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsans representanter framkommer att rektorn får insyn i undervisningens genomförande genom lektionsbesök, arbetslagens dokumentation, medarbetarsamtal samt samtal med elever och elevenkäter. Utifrån sitt deltagande i skolans skolutvecklingsgrupp gör även specialpedagogen på uppdrag av rektorn lektionsbesök. Medarbetarsamtal och arbetslagsmöten ger också rektorn information om lärarnas förutsättningar att bedriva undervisning. Rektorn framför att styrkorna i undervisningen är att lärarna tydliggör målen och att man börjat arbeta mer för en differentierad undervisning, även om det finns individuella variationer på olika områden. Däremot följer rektorn inte konsekvent upp i vilken utsträckning undervisningen präglas av värdegrunden. Emellertid framkommer att det på skolan finns ett organiserat arbete med värdegrunden, som tar sig uttryck i bland annat att lärarna på direktiv från rektorn inom ramen för sina ämnen ska arbeta med bland annat samtycke och relationer.

Granskningen visar att rektorns analys ger vissa förklaringar till kunskapsresultaten. Rektorn och lärarna beskriver att det i analysen inte framkommer någon tydlig förklaring till varför måluppfyllelsen är lägre på skolan i förhållande till både lägeskommunen och riket. I några fall kan måluppfyllelsen emellertid relateras till problematisk

frånvaro. Därutöver har de identifierat i enkäter till och samtal med elever samt kartläggningar och egna iakttagelser, att många av eleverna är skoltrötta och känner sig omotiverade i skolarbetet och att detta tenderar att öka med elevernas ålder. Inför läsåret har rektorn och lärarna därför fört diskussioner om vad i undervisningen som bör förändras för att möjliggöra för elevers ökade måluppfyllelse och hur dessa förändringar ska gestalta sig i klassrummen. Det framgår även att rektorn särskilt har noterat att resultaten i ämnet matematik har varit och är låga och att det finns skillnader mellan flickor och pojkar, och att det därför finns behov av att bland annat granska undervisningen i ämnet. Därutöver säger rektorn att även om de kan se att resultaten är låga i ämnena svenska som andraspråk och modersmål har de ännu inte gjort någon särskild analys med anledning av detta.

Utvecklingsåtgärder och resursfördelning

Granskningen visar att rektorn genomför utvecklingsåtgärder för att möta behov som finns på skolan. I inskickad dokumentation och i intervju berättar rektorn att skolans prioriterade utvecklingsområden är relaterade till undervisningen och det som sker i klassrummen. Utifrån analyser och iakttagelser arbetar lärarna med så kallade överenskommelser. Överenskommelserna är ett slags styrd och strukturerad aktionsforskning som är kopplade till skolans övergripande mål om högre måluppfyllelse bland eleverna genom att öka deras motivation. Arbetet med de övergripande målen är indelade i kortare delmål och beskriver de insatser som syftar till att nå dit samt hur arbetet ska följas upp. Förutom ett arbete med en gemensam lektionsstruktur handlar läsårets överenskommelser exempelvis om att se till att eleverna vet hur de blir bedömda, förtydliga kunskapsmålen, göra eleverna mer delaktiga i planeringen samt att bedriva en varierad undervisning. Skolans överenskommelser ligger i linje med de områden i Skolinspektionens skolenkät där eleverna gett låga svarsvärden. Av intervjuerna framkommer att rektorn och personalen genom iakttagelser, diskussioner och undersökningar bland eleverna kan konstatera att arbetet med överenskommelserna ger önskade effekter. I de fall rektorn uppmärksammar brister i undervisningen samtar hen med berörd lärare och en individuell handlingsplan upprättas vid behov. Därutöver har rektorn tillsammans med förstelärarna och specialpedagogen beslutat att personalen gemensamt ska påbörja ett samlat utvecklingsarbete kring differentierat lärande och lektionsdesign. Dessutom har rektorn bestämt att eleverna på mentortid ska arbeta med ett värdegrundsbaserat program som främjar diskussion kring och utvecklar färdigheter för att möta svårigheter i livet samt motverkar ohälsa.

Granskningen visar att rektorn fördelar resurser för att möta de behov som finns på skolan. Av inskickad dokumentation och intervjuer framgår att resursfördelningen inför ett nytt läsår bland annat bygger på den information skolan får i överlämningar från andra skolor om de elever som ska börja i årskurs 6. Fördelningen av personella resurser är flexibel under läsåret utifrån de behov som identifieras i regelbundna dialoger, vid mitterminskonferenser och elevhälsoteamets möten. Av intervjuerna framgår att stöd från de elevassistenter som är knutna till varje årskurs och kompetens från elevhälsan anpassas utifrån identifierade behov hos eleverna. Rektorn berättar exempelvis att en elevassistent varit specifikt knuten till en elevgrupp för att främja studieron. Vid behov organiserar rektorn dessutom för mindre elevgrupper för att eleverna ska ha större möjligheter att nå kunskapsmålen. Det finns också utrymme att vid behov arbeta med en-till-en-undervisning.

Rektorns ledning och organisation av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar att rektorn skapat en organisation med tydliga arbets- och förhållningssätt som ger goda förutsättningar för kollegial samverkan och ett gemensamt lärande som leder till en utveckling av undervisningen. Av intervjuerna och inkommen dokumentation framkommer att personalen har goda förutsättningar att samverka med varandra, något som också framgår av Skolinspektionens senaste skolenkät. Lärarna träffas två gånger i veckan för arbetslag och ämneslag. I syftet med forumen är dels att samarbeta kring drift, elevhälsoarbete och pedagogisk skolutveckling, dels att ha ämnesträffar för bland annat samtal kring bedömning och betygssättning. Lärare som är ensamma i sina ämnen träffas två gånger per termin lärare från andra skolor som undervisar i samma ämnen och har även tid för att diskutera med dessa digitalt. Elevhälsoteamet träffas varannan vecka och till detta bjuds lärare in vid behov. Även trygghetsrådet bjuds in för att diskutera hur elevhälsoarbetet kan förbättras utifrån skolans hälsofrämjande arbete. För samtal med och rådgivning till lärarna har specialläraren fasta tider för besök. Det kollegiala lärandet på skolan sker huvudsakligen i arbetslagen med de så kallade överenskommelserna. Rektor följer arbetet i samtal med lärarna och eleverna samt i den dokumentation som arbetslagen gör och både rektor och lärare framhåller att arbetet ger önskade avtryck i undervisningen, bland annat den om en tydlig lektionsstruktur. Tidigare överenskommelser har gynnat läsförståelse och studiero.

Personalen följer gemensamma arbetssätt och förhållningssätt. Rektorn och lärare berättar att de på studiedagar och varje terminsstart tillsammans går igenom de rutiner som finns tydligt anslagna på skolplattformen. Skolan har bland annat gemensamma ordningsregler framtagna i samråd med eleverna. Arbetslagen har tillsammans med

rektorn arbetat fram en överenskommelse om att bland annat följa en tydlig struktur för uppstart och inledning av lektion, vilken lärarna följer i hög utsträckning. Av intervjuer framkommer att rektorn och personalen för regelbundna samtal om de gemensamma förhållningssätten och påminner om att efterleva dem. Rektorn och lärare berättar att obehöriga lärare blir introducerade till arbetet på skolan i enlighet med framtagna rutiner och tilldelade mentorer som stöd i det pedagogiska arbetet och arbetet med bedömning och betygssättning. I de fall det är nödvändigt att ytterligare stötta dem utarbetar rektorn tillsammans med den obehöriga läraren en handlingsplan.

Arbetet med jämställdhet

Granskningen visar att rektorn inte leder något metodiskt arbete kring jämställdhet. I intervjuerna säger rektorn, lärarna och representanter för elevhälsan att då de inte kan se några mönster eller skillnader vad gäller analysen av pojkars och flickors kunskapsresultat eller andra könsmönster förekommer det inte något särskilt arbete på skolan utifrån jämställdhetsaspekten. Det framgår av intervjuerna att de vid varje läsårsstart går igenom läroplanen och att de exempelvis bland annat har pratat om att en tydlig lektionsstruktur är särskilt betydelsefullt för pojkars lärande. Emellertid framkommer att dessa gemensamma samtal inte sker under rektorns ledning med systematik. Av intervjuerna framkommer vidare att rektorn inte följer upp på vilka sätt lärarna arbetar med jämställdhet i sin undervisning. Eleverna uppger samstämmigt att flickor och pojkar behandlas lika och ger exempel på hur de i några ämnen behandlat jämställdhetsfrågor, men att de inte pratat om hur det står till med jämställdheten på skolan. Av Skolinspektionens senaste elevenkät framkommer på en rad områden tydliga skillnader i hur flickor respektive pojkar svarar, vilka rektorn säger att hen noterat. Bland annat anger flickorna högre svarsvärden på information om utbildningen, stimulans och kritiskt tänkande än pojkarna medan pojkarna upplever trygghet i högre grad än flickorna. Samtliga lärare säger att de i arbetslag vid tillfällena för samtal om genus och några lärare ger exempel på hur de medvetet fördelar ordet jämt och reflekterar över att det material de använder sig av är representativt ur ett jämställdhetsperspektiv. De rastaktiviteter som erbjuds eleverna är utformade med ett likvärdighetsperspektiv, så att både flickor och pojkar kan delta i dem.

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett behov av att fördjupa analyserna av de samlade resultaten, men då rektorn är medveten om detta behov och till viss del även har påbörjat ett sådant arbete beskrivs nedan istället det utvecklingsområde som Skolinspektionen identifierat inom granskningsområdet *Rektors ledarskap*.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn mer systematiskt leder och styr jämställdhetsarbetet på skolan samt följer upp att skolans jämställdhetsuppdrag finns med i undervisningen, tillsammans med skolans övriga värdegrundsuppdrag.

Skolinspektionens granskning visar att även om rektorn visserligen följer upp skillnader ifråga om kön i resultaten och att det bland lärarna förekommer en viss medvetenhet om jämställdhetsaspekten, saknas på skolan ett gemensamt systematiskt och strategiskt jämställdhetsarbete som leds av rektorn.

Enligt 1 kap. 5 § skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, såsom jämställdhet mellan människor. Enligt läroplanen ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet.¹ Skolan har också ett ansvar att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Av läroplanen framgår vidare att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för kvinnor och män. Genom undervisningen ska eleverna utveckla kunskaper om könsmonster och hur de kan påverka människors livsval och livsvillkor. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska hur normer, värderingar och strukturer kan begränsa kvinnors och mäns makt att forma såväl samhället som sina egna liv. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att utbildningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv.²

¹ Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag

² Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn inom ramen för det pågående värdegrundsarbetet och arbetet med att öka elevers motivation även diskuterar med lärarna hur de gemensamt kan arbeta med jämställdhet på skolan. Rektorn kan sedan tillsammans med lärarna göra en plan för arbetet som innefattar strategier som följs upp och omprövas för att på ett effektivt sätt motverka traditionella könsmönster. En del i arbetet är att det behöver finnas en medvetenhet bland både personal och elever om hur flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan. Det kan handla om att de krav och förväntningar som ställs på eleverna bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Rektorn behöver även försäkra sig om att varje lärare och all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete. För att detta ska fungera behöver rektorn ta ansvar för att lärarna har och utvecklar sin kunskap om vad jämställdhet innebär. Det kan exempelvis handla om att rektorn i medarbetarsamtal tar reda på om hur lärarna arbetar med jämställdhet eller med personalen utformar gemensamma strategier för hur jämställdhet kan tas upp i undervisningen. Rektorn behöver också följa upp att de moment om jämställdhet som ingår i kursplanernas centrala innehåll tas tillvara och att denna undervisning bedrivs på ett sådant sätt att eleverna stimuleras att omfatta dessa värden. För att jämställdhetsarbetet ska fungera väl behöver rektor också ta ansvar för att tydliggöra vikten av att detta arbete bedrivs, säkerställa att förutsättningar finns för samverkan och gemensamma diskussioner samt följa upp det arbete som bedrivs på området.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Granskningen visar att eleverna möter en strukturerad undervisning som huvudsakligen är varierad och att de under lektionerna får det stöd de behöver. Vidare visar granskningen att det i undervisningen återkommande förekommer inslag som syftar till att stärka eleverna självförtroende om sin kunskapsutveckling. Granskningen visar

att lärarna anpassar undervisningen till elevernas förutsättningar och kunskapsutveckling och att eleverna får tillfälle att reflektera över sitt eget lärande i undervisningen. Slutligen visar granskningen att eleverna får möjligheter att vara delaktiga i planeringen av undervisningen och att eleverna får möjligheter att utvärdera undervisningen.

Struktur, variation och stöd

Granskningen visar att eleverna möter en strukturerad undervisning. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att när de planerar olika undervisningsmoment utgår lärarna ifrån det centrala innehållet, målen med ämnet och betygskriterierna. Av intervjuerna och lektionsobservationerna framkommer också att lärarna i stor utsträckning följer den gemensamt framtagna överenskommelsen om hur lektionerna ska vara strukturerade, bland annat genom att tydliggöra vad lektionen ska behandla och hur eleverna förväntas delta, till exempel genom att inledningsvis berätta och anslå lektionsinnehållet för eleverna i text. Lärarna anknyter inledningsvis innehållet till föregående lektioner och berättar om hur det hänger ihop med kommande lektioner. Lärarna förklarar syftet med de olika arbetsmomenten och lektionerna bland annat genom att visa på betygskriterierna och anslå eller berätta mål och syfte.

Granskningen visar vidare att undervisningen i huvudsak är varierad. Av intervjuer framgår att lärare medvetet planerar för att lektionerna ska innehålla både enskilda reflektionsmoment och olika typer av gruppaktiviteter och att de delger varandra tips på olika former av examinationer. Lärarna och eleverna ger flera exempel på hur flertalet av lektionerna innehåller både växlingar i vad eleverna gör under lektionerna och hur de får arbeta med lektionsinnehållet, vilket också lektionsobservationerna utvisar. Både lärare och elever säger emellertid att under vissa lektioner kan arbetssättet förbli detsamma. Rektorn och lärarna berättar att de i olika forum pratar om vikten att behandla lektionsinnehållet på flera olika vis. På majoriteten av de observerade lektionerna förekommer inslag av att eleverna får möjligheter att ta sig an och hantera innehållet på olika sätt och i olika arbetskonstellationer.

Granskningen visar att lärarna under lektionerna ger eleverna det stöd de behöver. I intervjuer med lärare och elever samt av lektionsobservationer framgår att lärarna finns till elevernas hjälp under lektionerna. Lärarna berättar om hur de utifrån medvetna placeringar och god kännedom om elevernas olikheter rör sig i klassrummet när eleverna arbetar och regelbundet checkar av hur det går och om de förstått vad som förväntas av dem. Lärarna ger också exempel på hur de ger individuellt stöd till elever

genom att till exempel, förevisa material och förtydliga eller ge individuella instruktioner. På alla lektioner utom en deltar minst två pedagoger. När eleverna är engagerade i sina arbetsuppgifter rör sig dessa mellan eleverna och elevgrupperna och är behjälpliga.

Motivation och anpassning

Granskningen visar att det i undervisningen återkommande förekommer inslag som syftar till att stärka eleverna självförtroende om sin kunskapsutveckling. I intervjuerna med rektorn, lärare och elever framkommer att lärarna har höga förväntningar på elevernas förmågor, samtidigt som eleverna i klassrummen möter rimliga förväntningar utifrån var och ens förutsättningar. Lärarna ger flera exempel på hur de arbetar för att eleverna ska känna att de kommer vidare i sin kunskapsutveckling. De ger exempel på hur de arbetar med enskilda samtal, uttänkta gruppindelningar och sammansättningar av arbetspar, skriftlig och muntlig återkoppling, kamratbedömningar, anpassade uppgifter samt en medveten fördelning av ordet i sin strävan att stärka eleverna i deras lärande. Flera lärare nämner dessutom vikten av att ofta berömma och förmedla en tilltro till elevens förmåga. Även om eleverna i viss utsträckning uttrycker sig kritiskt till hur lärarna och lektionerna motiverar dem, berättar lärare att de utgår ifrån elevgruppen genom att ta hänsyn till intressen, fråga eleverna om hur de önskar ta sig an arbetsområdena eller genom medvetna val av undervisningsmaterial. Några exempel på hur lärarna under de observerade lektionerna förmedlar sina förväntningar på elevernas lärande är att ställa frågor till elever som inte räcker upp handen, uppmuntra dem till att välja uppgifter som de känner är utmanande eller ange hur mycket eleverna minst ska göra. När eleverna arbetar individuellt, i par eller i grupper rör sig alla lärarna mellan dem och bekräftar deras insatser med antingen sitt kroppsspråk eller med positiva kommentarer. Under samtliga lektioner berömmar lärarna eleverna i olika sammanhang. Det handlar om elevers svar, resonemang, perspektiv, samarbeten, kamratåterkoppling eller arbetsinsatser.

Granskningen visar att lärarna anpassar undervisningen till elevernas förutsättningar och kunskapsutveckling. Av intervjuer med rektorn, lärarna och representanter för elevhälsan framgår att lärarna i samtal och diskussioner utbyter tips och erfarenheter om hur de kan möta eleverna i deras respektive kunskapsutveckling. Av intervjuerna framgår, vilket även eleverna berättar, att lärarna gör så i flera ämnen. Exempel på hur lärarna gör för att anpassa undervisningen är att de utformar uppgifter och arbetsmaterial på olika nivåer, medvetet använder läromedel med olika svårighetsgrader, låter elever gå fortare fram, arbetar med fördjupningar och stödstrukturer samt grupp-

indelningar och rollfördelningar. Lärarna berättar också om hur de arbetar med att tillsammans med eleverna modellera fram och exemplifiera lösningsförslag samt att de erbjuder olika former av examinationer. De intervjuade lyfter fram betydelsen av att vara flera pedagoger i klassrummet samtidigt och möjligheterna att i grupprum organisera för mindre undervisningsgrupper för att på så vis bättre kunna möta varje elev. I klassrummen finns bland annat hörselkåpor och skärmar för de elever som behöver. Klassrummen är också möblerade så att det finns möjligheter att sitta enskilt vid behov. På alla de observerade lektionerna förekommer att lärarna tar hänsyn till elevernas förutsättningar och anpassar undervisningen. Exempelvis genom att enskilda elever eller mindre grupper får arbeta med lektionsinnehållet i ett angränsade grupprum, arbeta enskilt vid behov, lyssna på musik vid eget arbete, använda ett alternativt tillvägagångssätt eller helt välja bort ett moment om det känns för svårt. På flertalet av de observerade lektionerna får eleverna möjligheter att välja uppgifter eller arbetssätt av varierande svårighetsgrad.

Delaktighet och reflektion

Granskningen visar att lärarna ger eleverna flera möjligheter att reflektera över sitt eget lärande i undervisningen. Av insänd dokumentation, intervjuer med lärare och elever samt lektionsobservationer framkommer exempel på hur lärarna aktivt arbetar för att stimulera eleverna till att ta ansvar för sitt eget lärande. En av de överenskomelser som lärarna arbetat utifrån under läsåret har handlat om elevernas eget ansvarstagande. Bland annat genom att på olika vis låta eleverna sätta upp egna mål, rekapitulera i slutet av lektionerna, göra självskattningar och tillsammans med lärarna resonera och reflektera kring strategier för måluppfyllelse. När eleverna börjar årskurs 6 tränas de i studieteknik. Lärarna berättar även att de pratat med varandra om vikten av att träna eleverna i att resonera. Detta gör de bland annat genom att planera för öppna frågor och genom att med kooperativa samtalsstrategier uppmuntra eleverna till att dela med sig av tankar och funderingar samt dra paralleller till sina egna erfarenheter. Andra strategier för lärande som lärarna tränar eleverna i är olika tekniker för att bearbeta texter, plocka ut stödord, lära glosor, lyssna aktivt, ta anteckningar och arbeta med tankekartor. De har med eleverna också använt utbildningsradions material om inläring. I flera lektionsobservationer blir det som lärarna beskriver ovan synligt.

Granskningen visar att eleverna får möjligheter att vara delaktiga i planeringen av undervisningen. I Skolinspektionens senaste enkät svarade 72 procent av eleverna att de i liten utsträckning fick vara med och påverka hur de ska arbeta under lektionerna. Av inskickad dokumentation och intervjuerna framgår att lärarna sedan dess arbetat

med en så kallad överenskommelse om att öka elevernas inflytande som en del i det motivationshöjande arbetet. I den beskrivs hur eleverna i olika ämnen och årskurser varit delaktiga i utformande av lektionsinnehåll, arbetssätt och examinationer. Lärarna säger att eleverna i varierande grad utifrån ålder får vara med och påverka på olika vis. I de flesta fall handlar det om att eleverna får välja redovisnings- och examinationsformer, men också att de får välja mellan olika alternativ när det gäller hur ämnesinnehållet kan bearbetas. Lärare berättar också att de till exempel låter eleverna få komma med egna idéer, berätta vad de vill lära sig mer eller efter ett avslutat arbetsområde stämmer av med eleverna om hur de vill arbeta framöver. I intervjuerna med eleverna framkommer att undervisningen innehåller inslag av delaktighet i olika former. På tre av de besökta lektionerna har läraren förberett förslag på arbetsuppgifter vilka eleverna kan välja mellan. På två av lektionerna fortsätter eleverna med moment de tidigare varit delaktiga i att bestämma om. Under flera lektioner får elever själva välja i vilka konstellationer de föredrar att arbeta.

Granskningen visar att eleverna får möjligheter att utvärdera undervisningen. Av inskickad dokumentation och intervjuer framgår att lärare ska utvärdera tillsammans med eleverna efter varje genomfört arbetsområde. Rektorn, representanter för elevhälsan och lärare berättar att eleverna får möjligheter till att utvärdera både skriftligt och muntligt samt att de löpande frågar eleverna hur de upplever undervisningen. Då de däremot inte följer upp detta är de emellertid osäkra på om alla lärare gör så och med vilken frekvens de utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna. Av intervjuerna med eleverna framgår att inte alla lärare utvärderar, men att i de fall de får ge sina synpunkter på undervisningen så är lärarna lyhörda. Någon utvärdering av undervisningen sker inte under någon av de observerade lektionerna. Skolinspektionen vill i sammanhanget påtala vikten av att rektorn följer upp hur samtliga lärare arbetar med att utvärdera sin undervisning tillsammans med eleverna samt på vilka sätt elevernas synpunkter beaktas.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Granskningen visar att det på skolan finns ett samlat arbete för att skapa studiero och att personalen utifrån ett gemensamt förhållningssätt vidtar åtgärder vid behov för att upprätthålla studieron. Granskningen visar också att det på skolan finns ett medvetet arbete för att skapa trygghet.

Studiero och lugn miljö

Granskningen visar att det på skolan finns ett samlat arbete för att skapa studiero. Av inskickad dokumentation och intervjuer med rektorn, elevhälsans representanter och lärarna framgår att de gemensamma ordningsreglerna som är framtagna av rektorn och utformade tillsammans med personalen och eleverna är av stor betydelse i skolans arbete för att främja studiero. I ordningsreglerna nämns bland annat att eleverna ska komma i tid till lektionerna och ha med sig relevant material samt att mobiltelefonerna ska vara undanstoppade. Förutom skolans ordningsregler tar respektive elevgrupp fram sina egna klassrumsregler om arbetsklimatet i klassrummet. Också den gemensamma synen på uppstart av lektionerna bidrar, enligt de intervjuade, mycket till studiero. Under lektionerna är vanligtvis flera vuxna verksamma i klassrummen, vilket gör det lättare att upprätthålla en god studiero i det att eleverna snabbare får hjälp och att enskilda elever kan få stöttning. Skoldagen är organiserad så att flertalet elever undervisas samtidigt och på så vis är det inte många elever som rör sig i gemensamhetsutrymmena och på så vis kan riskera att störa det som sker i klassrummen. Personalen framhåller också de anordnade rastaktiviteterna som gynnsamma för arbetsklimatet, dels i att eleverna får möjlighet till fysisk aktivitet och dels att det minskar eventuella konflikter som kan komma att påverka relationerna i klassrummen.

Granskningen visar att personalen utifrån ett gemensamt förhållningssätt vidtar åtgärder vid behov för att upprätthålla studieron. Av intervjuerna framkommer att lärarna vid behov använder sig av gemensamma metoder för att komma tillrätta med eventuella störningar. Rektorn och lärarna beskriver dessa som olika steg för hur personalen ska bemöta eleverna i sådana situationer, genom enskilda samtal i och utanför klassrummet eller genom kommunikation till vårdnadshavare. I olika former av arbetslag och under mentorstid följer personalen och eleverna regelbundet upp studieron i de olika klasserna. I samtal med eleverna framkommer att de överlag tycker att det är studiero. På de observerade lektionerna är samtalstonen lågmäld i samtliga klassrum. När eleverna vill säga något eller behöver hjälp signalerar de genom handuppräckning. I flera fall består elevgruppen av halvklass och läraren nyttjar intilliggande gruppum. I

klassrummen finns ordningsreglerna anslagna. Under lektionerna är eleverna engagerade i respektive uppgifter och aktiviteter och de samtal som sker förefaller handla om dessa. Vid några få tillfällen höjer lärarna rösten något eller på annat vis påtalar för eleverna att fokusera på skolarbetet. För att återföra ordningen riktar några lärare direkta uppmaningar eller signalerar med sitt kroppsspråk till specifika elever.

Arbetet med trygghet

Granskningen visar att det på skolan finns ett medvetet arbete för att skapa trygghet. Av intervjuerna framgår att personalen regelbundet samtalar om elevernas trygghet på skolan och att det råder en samsyn i hur de arbetar för att upprätthålla trygghet. Lärare berättar bland annat att de har en nolltolerans mot ett oönskat språkbruk och kränkningar samt att de alla ingriper vid behov. Av intervjuerna framgår att den höga vuxennärvaron under både lektioner och raster tillsammans med goda relationer bidrar till tryggheten på skolan. Rektorn fördelar personalen som rastvärdar och under rasterna håller personalen i olika typer av aktiviteter för samtliga elever att ta del i. För att stärka sammanhållningen bland eleverna anordnar skolan återkommande utflykter och gemensamma aktiviteter samt samarbetsövningar under mentortid. Av insänd dokumentation och intervju med lärare framgår att ett särskilt arbete har genomförts för de elever som är nya på skolan i årskurs 6 ska känna sig välkomna till och trygga på skolan. Av intervjuerna framkommer att eleverna känner sig trygga på skolan och att relationerna på skolan är goda.

Av samtliga intervjuer framgår att skolan tar reda på elevernas uppfattning om tryggheten på skolan med hjälp av Skolinspektionens och huvudmannens enkäter samt analyserar eventuella kränkingsanmälningar och incidentrapporter. Även trygghetsvandringar, hälsosamtal och samtal med vårdnadshavarna ger underlag. Skolans trygghetsråd träffar regelbundet elevhälsoteamet för uppföljning och utformning av skolans arbete kring trygghet. Av intervjuerna framkommer att eleverna är trygga på skolan och att utifrån kartläggningarna har bussvärdar utsetts för att öka tryggheten vid skolskjuts och att vuxennärvaron utökats efter att det framkommit om otrygghet i anslutning till några av skolans utrymmen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen 9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg
--

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Granskningen visar att rektorn är medveten om skillnader i bedömningar samt mellan slutbetyg och resultat på nationella prov, men att rektorn inte analyserat dessa tillräckligt för att kunna ge adekvata förklaringar. Granskningen visar dock att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Analys och diskussion

Granskningen visar att rektorn är medveten om skillnader i bedömningar samt mellan slutbetyg och resultat på nationella prov, men att rektorn inte analyserat dessa tillräckligt för att hitta adekvata förklaringar. Rektorn berättar att hen har tittat på förra läsårets betyg och noterat att det finns skillnader i betygssättningen, men att hen inte analyserat dem vidare. Av nationell statistik framgår tydliga avvikelser mellan resultat på nationella prov och slutbetyg i årskurs 9, där ett stort antal elever fick ett lägre slutbetyg än provbetyg i några ämnen. Av statistiken kan man också utläsa att det finns stora skillnader mellan pojkars och flickors slutbetyg i förhållande till resultat på nationella prov i vissa ämnen, både i årskurs 6 och i årskurs 9. Av intervju med rektorn framgår att hen inte varit medveten om dessa skillnader i början av läsåret, men att hen nu ser ett behov av att prioritera arbetet med bedömning och betygssättning. Då rektorn särskilt har noterat att resultaten i ämnet matematik har varit och är låga och att det finns skillnader mellan flickor och pojkar, ska rektorn bland annat granska betygssättningen i ämnet. Lärarna berättar att de fört samtal med rektorn om betygssättning och bedömning, där rektorn bland annat tagit upp diskrepanserna på förra läsårets nationella prov men att de inte gjort någon särskild analys kring dessa.

Kvalitetssäkring

Granskningen visar att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Rektorn och lärarna berättar att lärarna i arbetslag och ämneslag utformar examinationsuppgifter gemensamt, för diskussioner om hur kunskapskrav ska tolkas samt om bedömning och betygssättning. Av intervjuerna framkommer vidare att lärarna använder sig av Skolverkets bedömningsstöd och i vissa fall screening-tester samt sambedömer oidentifierade elevuppgifter. De samarbetar också med lärare på

andra skolenheter för att utverka en samsyn och likvärdighet. Representanter för elevhälsan berättar att specialläraren bistår lärarna i bedömning och betygssättning vid extra anpassningar och i användandet av den så kallade undantagsbestämmelsen i skollagen. Lärare berättar att rektorn följer upp deras arbete med att göra bedömningar och sätta betyg i medarbetarsamtal.

Granskningen visar vidare att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Lärarnas svar i Skolinspektionens senaste enkät visar att lärarna anser att det på skolenheten bedrivs ett gott arbete för att säkerställa att bedömningar och omdömen och betyg är likvärdiga samt att de i hög utsträckning samverkar kollegialt kring bedömning och betygssättning. Av inskickad dokumentation och intervjuer med lärare framgår att lärarna har goda möjligheter att på avsatt tid samverka kring bedömning och betygssättning och diskutera betygskriterierna och hur dessa ska tolkas, både inom skolan och med lärare från andra skolor, att bedömning och betygssättning är en del i arbetslagens veckovisa möten och att rektorn organiserar för träffar om bedömning med de lärare som undervisar skolans elever i de tidigare årskurserna. Detta för att skapa en samsyn kring bland annat hur det centrala innehållet fördelas bäst mellan de olika årskurserna och kring betygskriterier och bedömningar. Därutöver ska lärare som undervisar eleverna i de lägre årskurserna vara med och rätta nationella prov i årskurs 6 så att alla får en tydlig och samlad bild över kraven för måluppfyllelse. Vidare framgår att rektorn organiserat för kompetensutvecklingsdagar där de tagit del av Skolverkets filmer och övriga material kring bedömning och betygssättning, studerat och pratat om uppgifter och lösningar i gamla nationella prov samt diskuterat betygskriterier och bedömningar, något lärarna säger varit givande.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver söka relevanta förklaringar till eventuella skillnader och avvikelser i betygssättningen samt sätta in konkreta åtgärder i de fall rektorn identifierar sådana.

Granskningen visar att rektorn är medveten om skillnader främst mellan resultat på nationella prov och slutbetyg i vissa ämnen, men att rektorn inte har några tydliga förklaringar till dessa. Utan sådana analyser är det svårt för rektorn att planera träffsäkra insatser för att komma till rätta med de identifierade diskrepanserna. En felaktig betygssättning kan få konsekvenser inte bara för elevers framtid, utan även för resursfördelning och utvecklingsarbete på skolnivå såväl som på huvudmannanivå.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. Av läroplanen framgår att läraren utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskaper.³

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet även identifierar eventuella avvikelser i lärares bedömning och betygssättning, exempelvis mellan slutbetyg och nationella prov, mellan lärares betygssättning i olika klasser eller betygssättning mellan flickor och pojkar. Likaså kan rektorn undersöka om det finns avvikelser som är återkommande år efter år. Här är det särskilt viktigt att reflektera över om betygen glider iväg i någon riktning, över tid. Om det kommer fram att det finns avvikelser mellan betyg och provbetyg är det av vikt att rektorn undersöker vad avvikelserna kan bero på samt om de är motiverade eller inte. Frågor som rektorn kan ställa sig i analysen är exempelvis om eventuella skillnader kan bero på att lärarna har olika tolkningar av styrdokumentet eller om de bedömt och vägt samman elevprestationer på olika sätt. Vidare kan rektorn undersöka om det finns förklaringar som kan kopplas till lärares kompetens eller eventuell osäkerhet i bedömning och betygssättning eller om de går att koppla till skolans struktur och organisation. För att få svar behöver rektorn också föra diskussioner med berörda lärare.

Utifrån vad analysen visar behöver sedan rektorn sätta in och genomföra förbättringsinsatser. Dessa åtgärder ska ta sikte på att höja bedömningarnas och betygssättningens kvalitet. Syftet är att utjämna skillnader inom skolan mellan lärare, ämnen och årskurser. Det är här av yttersta vikt att rektor för samtal med lärarna om det som identifierats, och att de tillsammans tänker kring hur de kan förändra sitt arbetssätt.

³ Lgr22, kap. 2 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

På Skolinspektionens vägnar

X Kerstin Martinsson

Beslutsfattare

Signerat av: Kerstin Martinsson

X Johan Bohman

Föredragande

Signerat av: Johan Bohman

I handläggningen av ärendet har även Ola Rydkvist medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 8 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område

granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 19 – 20 januari 2023. Besöket genomfördes av Johan Bohman och Ola Rydkvist.

Vannarödsskolan ingår i ett rektorsområde med två andra grundskolor och leds av en rektor tillsammans med en biträdande rektor. De båda tillträdde under sommaren 2022. Vid granskningstillfället har skolan 185 elever.

Jämfört med föregående läsår sjunker meritvärdet 2021/2022 för samtliga elever i åk 9, mest för flickor. Dock är det fler elever som nått kunskapskraven i samtliga ämnen. Flickor i större utsträckning än pojkar. Av andelen elever behöriga till yrkesprogram dominerar flickorna över pojkarna, men flickornas behörighetsgrad har sjunkit kraftigt. I årskurs 6 är andelen elever som uppnådde kunskapskraven (A-E) i samtliga ämnen lägre 2021/2022 jämfört med både riket och lägeskommunen.